

אפשרות היסטורית נוצרה השבוע — אולם ראשי המפלגות נחדו להגשימה

הבדיחה העצובה

השמיע את ההצעה כהלכה, תוך שיחת-חברים בכנסת. לא חכם שיתחסו אליו ברצינות. למחרת היום נוצר מצב מגוחך: כמעט כל המפלגות האנטי-מפא"יות התנהגו כאילו הא- שימו אותן בפשע מחפיר, וכאילו עצם ה- מחשבה על הקמת ממשלה בלי מפא"י היא תועבה גוראה ובגידה במלכות. לדויד בן- גוריון לא נשאר אלא לקבץ את מצחו בועם, וליהנות בסתר לבו מאפסותם העגומה של יריביו, השמים את עצמם ללעג לעיני המדינה כולה.

★ ★ ★
"אם תרצו..."
 אולם החלום המתוק שגולד ונקבר השבוע מצויד במעלה גדולה נוספת:

מישלה בלי מפא"י

מנחם באדר
אוצר

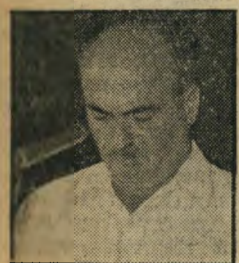
ישראל ברזילי
חוג

יגאל אלון
בטחון

משה שפירא
ראש ממשלה

יצחק בן-אהרן
עבודה

משה כרמל
תחבורה ודואר

זרח וורחפטיג
דתות וסעד

יוסף בורג
מסחר ותעשייה

ישראל בריהורה
פנים ומסחר

חנה רובין
משפטים

זאכי צור
חקלאות

מרדכי נורוק
בריאות

מרדכי בנזור
פיתוח

משה אונאי
חינוך ותרבות

הוא נשאר אקטואלי מאד גם אחרי קבורתו. גם אחרי הממשלה שנפלה, הפכה ממשלת מעבר, אפשר להקים בכל רגע ממשלה חד- שה, אם יודיע ראש אחת הסייעות לנשיא, שיש ביכולתו להרכיב ממשלה שתזכה לא- מון רוב הכנסת.

לכן לא מת הרעיון לגמרי, גם אחרי שנקבר והוספד: הוא יכול לצוץ מחדש כאשר ישתכנעו ראשי המפלגות מסיכוי לחץ גדול מלמטה, וכי התעלמותם מסיכוי זה תביא על ראשם את הזעם והבוז של הבורחים.

זהו הלכת השני שנשאר מימי מהפכת ניר: גם אז נראה הרעיון כבלתי-מיאיותי לגמרי עד שלפתע, אחרי השתלשלות מק- רית של מאורעות, בא לפתע הרגע ה- פסיכולוגי שהפך אותו לעובדה קיימת.

אותו הדבר יכול לקרות לממשלה הבלתי- מפא"ית. האוצר יזכור כי גם בפרשה זו חלה אימרתו המפורסמת של הרצל: "אם תר- צו, אין זו אגדה!"

בהתלהבות עלידי חלקים גדולים מאד של הציבור — לא רק עלידי אוהדי המפלגות שהיו מצביעות בעדה, אלא גם עלידי כל אותם מאות האלפים שהתרחקו מזמן מן הביצה המפלגתית, התעטפו באיצטלה של אדישות, בהיותם בטוחים כי "ממילא שום דבר לא ישתנה".

★ ★ ★
ההצעה של יגאל אלון
 עשה קצה אחרי שיוחנן באדר נטע את הרעיון בלב שני שומעיו, החלו אלה מנששים את אפשרויות המימוש. יגאל אלון, צבר שרעיון מתחכם זה יכול היה מטבעו למצוא חן בעיניו, החל מגוש בכיון הדתיים. וכבר באותו רגע התפוצץ המיבצע

לשים קץ לרודנות מזכירי לשכות העבודה באזורי הפיתוח, ולחולל עלידי כך מהפכה בתוצאות הבחירות בריכוזי העולים. ובעיקר: ממשלה כזאת היתה מחוללת מהפכה נפשית, שקשה לשער את ממדיה. אחרי שלושה חדשים כאלה יחזור, מן ה- סתם, שלטון מפא"י — אולם לעולם לא יחזור לקדמותו.

★ ★ ★
ממשלת מומחים
 כנגד היתרון האדיר של ממשלה כזאת, נראו כל הנימוקים הנגדיים כאפ- סיים. ביניהם: הריב הישן בין אחדות העבודה לבין הדתיים בגלל פעולותיו של בריהורה, הקושי למצוא מועמדים מתאי-

משך כמה שעות התהלך השבוע בארץ חלום מתוק — חלום של ממשלה בלי מפא"י.

לא הגו אותו רק אויבי מפא"י המוש- בעים. גם לא רק אותו חלק מבחורי מפא"י המצביע בעדה מאונס, באזורי פיתוח ובי- ריכוזים ערביים. הגו בו גם רבים שאינם שונאים את מפא"י, אך הסבורים כי כמה חדשים של ממשלה אחת ירעננו את הא- חירה הדחוסה ויסקלן את המועקה הכללית, שנוצרה אחרי שלושים שנה של שלטון ללא-שינוי, על כל תופעות ההסתאבות וההתנחלות הכרוכות בשלטון כזה בהכרח. יריבי מפא"י בכנסת אינם יכולים להת- אחד על שום מצע חיובי, מכיון שהם לוחמים במפא"י מכיונים שונים ונגדים. לכן לא תתכן לפי שעה בישראל ממשלה בלתי-מפא"ית לאורך ימים. אולם הנסיבות החד-פעמיות של המשבר האחרון יצרו הודמנות בלתי-חוזרות: הקמת ממשלה-לסוף קצר ללא מפא"י, שלא תבצע שום מדיניות חדשה, אלא תנהל את העניינים השוטפים ותערוך את הבחירות עד להתכנס הכנסת הרביעית.

היה זה רעיון מיאיותי. הוא יכול היה להיות רציני — אינו היו המפלגות היש- ראליות רציניות.

★ ★ ★
ריב נגד מפא"י

נגד עיני כל יומי הרעיון עמד תקדים מאיר-עיונים: בחירתו של ח"כ אחדות-העבודה נחום גיר כיושב-ראש הכנ- סת, נגד קולות מפא"י, תוך התלכדות כל שאר הסייעות בכנסת.

רעיון מהפכני-נור עלה בשעתו כמחו- חרות — מחוץ של מנחם בגין או של יוחנן באדר. גם הפעם צץ הרעיון לראשונה בערוגה פוריה זו. יוחנן באדר הציע אותה ליגאל אלון, איש אחדות-העבודה, ולחנן רובין, המשפטן המפא"י בעל הניב הגרמני. גם הפעם לא דרש באדר כי השמאל יצביע בעד ממשלת-אחדות ימנית-שמאלית. הוא הציע למעשה את 28 הקולות של חרות והצ"כ לקואליציה שמאלית-דתית, המורכבת כולה ממפלגות-פועלים, והנה על כן כשרה למהדרין ולפרולטרין — ממשלה של מפ"ם (9 קולות), אחדות-העבודה (10) והדתיים-הלאומיים (11). להרכב כזה, בעל 58 קולות, היה מובטח רוב אם מק"י (6) או שני פלגי האגודה (6) יימנעו מהצבעה. דבר ש- היה בטוח מראש.

יתר על כן — ממשלה זו היתה זקוקה רק פעם אחת ויחידה לתמיכת הימין. גם אילו נפלה למחרת היום ממש, בהצבעת אי- אמון, היתה נשארת על כנה כממשלת-מעבר עד אחרי הבחירות, אלא אם היה הימין עו- זר למפא"י להקים ממשלה נגדית.

★ ★ ★
"קול-ישראל" ומנגנון-החושך

ממשלת-אחדות שמאלית-דתית בתמיכת הימין, יכלה להעביר שורה ארוכה של חוקים, עליהם יש למעשה הסכמה בין כל הסייעות הבלתי-מפא"יות (ראה תצפית). אר- לם עיקר השפעתה ההיסטורית לא היתה בכך, אלא בצעם קביעת העובדה שתיתכן הנולת המדינה ללא מפא"י.

כוחה האמיתי של חבורת בן-גוריון אינו מבוסס על הכנסת, אלא על שליטה בלתי- מעורערת על מנגנון-הביצוע. כל זה היה משתנה אילו שלטה בישראל, ולו גם במשך 3 חודשים בלבד, ממשלה בלתי-מפא"ית.

ממשלה זו היתה יכולה, בין השאר:

- לתקן לפחות זמנית, את הוהות בין מפא"י לבין מנגנון-החושך,
- לשם קץ לתעלולי קול ישראל, המני- הל מזה שבועיים בגלוי ובחוצפה מדהימה תעמולת-בחירות מפא"ית (כפי שעשה זאת במשך שנים בהתאפקות קצת יותר גדולה),
- להטיל את מרות הכלל על הממשלה, למנוע את השימוש בכספי האומה בידי מפא"י לצרכי בחירות, באמצעות כל משרדי הממשלה,
- לבטל את המימשל הצבאי ולאפשר בפעם הראשונה לרעבי ישראל — 11% מכלל האוכלוסיה הישראלית — להצביע באופן חופשי לפי מצפונם, דבר שהוא לבדו היה מחולל שינוי מהפכני בניה ה- מפלגתית.